

HAYVANLARDAN ÖZÜR DİLİYORUM

Aydınlık Gazetesi, 21 Ocak 2012

Yıldırım Koç

Son yıllarda küfürbaz oldum. Sık sık da beddua ediyorum. Şimdiye kadar ikisinin de işe yaradığını görmedim; ancak yine de içim ferahlıyor.

Dikkatimi çeken nokta, Türkçe’de küfür ve hakaret olarak hayvanlara ne kadar çok gönderme yaptığımız. Başka dillerde böyle bir kullanım olduğunu pek sanmıyorum. Galiba zengin bir sözlü aktarım geleneğine sahip olmamızın ürünü bu durum.

Dikkatimi çeken diğer nokta ise, hayvanlara ne kadar haksızlık ettiğimiz.

Bildiğim bir adam var. İsmi söylesem, siz de bilirsiniz; ünlü biri. Orta halli bir aileden geliyor; ama bugün adamın ve çocuklarının üzerinde 400’e yakın tapu olduğu söyleniyor. İlk duyduğumda “halkın kanını emmiş sülük” dedim. Akıldan bir ara da, “kene” demek geçti.

Sonra düşündüm. Bir sülük ne kadar kan emer? Emse emse kendi büyüklüğünün bir iki katı kadar. Bir sülük, eşi, çocukları ve torunları, metresleri için de kan depolar mı? Hayır. Yalnızca kendisi için kan emer.

Başkalarının sırtından geçinen, asalak ve sömürgenlere “kene gibi yapıştı” deriz. Kene de kendisi için emdiği kanı yeterli bulur; kan depolamaz.

Halbuki bu adam, eşine, çocuklarına, torunlarına, metreslerine yetecek kadar mal-mülk çalmış. Şimdi, eğer bu adama “sülük” veya “kene” dersiniz, sülükler ve keneler alınacaktır.

Bu aralar birilerine sık sık “yavşak” diyorum.

Yavşak, biliyorsunuz, “bit yavrusu veya sirke” anlamına geliyor. Ayrıca argoda “geveze, yılışık kimse” demek.

Bir adam biliyorum; bir devlet yetkilisine bir toplantıda ne yağlar çekti, ne yağlar. Yılıştıkça yılıştı. İşini böylece halletmeye çalışıyor. Adamın söylediklerini okuduğumda “yavşak” diye söyledim. Halbuki bit yavruları bu kadar yalaka değildir; yalakalık yapanlara onların adıyla hakaret ettiğimi anlasalar, kimbilir ne kadar üzülürlerdi.

Koyunlar sakın hayvanlardır. Sürü halinde hareket etmeyi severler. Bazen sürü başı kendisini uçurumdan atsa, arkasından giderler. Olayları sorgulamazlar. Düşünme yetenekleri fazla gelişmemiştir. Bazı işçilere baktığımda, Nazım Hikmet’in şiirindeki “koyun gibisin kardeşim; gocuklu celep kaldırınca sopasını; sürüye katılverirsin hemen; ve âdeta mağrur, koşarsın salhaneye” dizeleri aklıma geliyor. Ancak benim bir miktar koyunum var. Bazen koyunlara hakim olunamadığını, umulmadık tepkiler verdiklerini biliyorum. Koyunlar dile gelse ve Nazım’ın bazı işçileri koyuna benzediğini anlasalar, herhalde çok üzülürlerdi.

Sinsi insanlara “yılan gibi” deriz. Halbuki insanlarımız arasında öyle sinsiler vardır ki, yılanlara taş çıkarır. Birçok alan kurtlar sofrasıdır. Herkes birbirinin soluk alıp verişini kollar. Vefa duygusu yoktur. Düşene kimse acımaz. Sinsi insanlar birbirinin kuyusunu kazar.

Doymak bilmeyenlere “domuz gibi yiyor” deriz. Halbuki mal-mülk biriktirmede sınır tanımayanlar var. Sanki kefenin cebine koyup öbür dünyaya götürecekler. Bu insanları gördüğümüzde aklınızdan domuzlar geçse, domuzlara hakaret etmiş olursunuz; hangi domuz bu kadar açgözlüdür.

Korkaklara “tavşan”, akıldan biraz kıt olana “angut” deriz. Öküz, köpek (it), sırtlan, akbaba, karga, çakal, inek de hakaret veya aşağılama sözcükleri olarak kullanılır. Ancak insanlar arasında öyleleri vardır ki, bu hayvanlarda ifade edilen özellikleri kendilerinde cisimleştirmişlerdir.

Bu ara önlemeye gücümün yetmediği ve çaresiz kaldığım bazı olaylar karşısında hakaret ve aşağılama olarak hayvan adlarına başvuruyorum. Hayvanlardan özür dilerim. Hayvanlar hiçbir zaman bu insanlarla özdeşleştirilme hakaretine layık değiller.